

ΕΚΛΕΚΤΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΚΑΡΟΛΟΥ ΦΟΛΕΪ*

ΤΟ ΣΦΑΛΜΑ ΤΗΣ ΟΝΤΡΕΤ

Ο γέρω Ντενόν και η γυναίκα του, περνούσαν ζωή θλιβερή μες τὸ παλιὸ σπίτι τους, πού βρισκόταν στὴν ἀκρὴ τοῦ χωριού. Ὅλοι στὸ χωριὸ ἤξεραν ὅτι οἱ Ντενόν εἶχαν μιά κορη, τὴ μικρούλα Ὀντρέτ, ὁμορφὴ καὶ θεότρελλο κορίτσι, παραχαϊδεμένο κ' ἀπ' τοὺς δύο. Μὲ μεγάλες οικονομίες οἱ γέρω Ντενόν εἶχαν κατορθώσει νὰ δώσουν κάποια μόρφωση καὶ κάποια ἀνατροφή στὴν μοναχοκόρη τους. Ἡ Ὀντρέτ ὡς τὰ δεκαεφτά της χρόνια εἶχε μείνῃ ἐσωτερικὴ σ' ἓνα λύκειο. Ὑστερὰ γύρισε στὸ σπίτι της, ὅπου οἱ γονεὶς της τὴν παραχωροῦσαν τὴν καλύτερη κάμαρα, μὰ κάμαρα ἀντίκρου στὴ οἰκίαν τους, ταπετσαρισμένη μὲ χρωματιστὸ χαρτί καὶ μὲ ροζ κουρτίνες στὰ παράθυρα.

Ὡ! πόσο ἦσαν ὑπερήφανοι οἱ Ντενόν γιὰ τὴν κορούλα τους! Πῶς τὴν καμάρωναν κ' οἱ δύο καὶ πῶς ἔκαναν τὸ κάθε τι γιὰ νὰ τὴν εὐχαριστήσουν. Τὸ βράδυ, ὅταν ἔλεγε νὰ κοιμηθῇ, τὴν κρατοῦσαν συντροφιά, καὶ ὁ πατέρας της τὴν τραγουδοῦσε ἓνα παλιὸ τραγούδι, τὸ «Μὴ μὲ ξεχνᾶς» γιὰ νὰ τὴν ἀποκοιμήσῃ, ἀκριβῶς ὅπως τὴν ἐνανούριζε καὶ ὅταν ἦταν μικρὴ.

Μιὰ βραδυὰ ὁμοίως, καθὼς ὁ γέρω Ντενόν ἄρχισε νὰ τραγουδᾷ τὸ ἴδιο τραγούδι, ἡ Ὀντρέτ, νευριασμένη λιγάκι, γύρισε καὶ τοῦ εἶπε: —Μπαμπά, πᾶψε σὲ παρακαλῶ! Μὲ ἀναγουλιάζει αὐτὸ τὸ τραγούδι!

Μετὰ τὴν ἐπάνοδο τῆς Ὀντρέτ στὸ χωριὸ, ἔξι ὀλόκληρους μῆνες, τοὺς πέρασαν οἱ γονεὶς της μέσα σὲ μιὰ διαρκῆ χαρὰ, ἐνῶ ἀπ' ἐναντίας ἐκείνη ἔπληττε, στενοχωριόταν καὶ νοσταλγοῦσε τὴν πόλι, ὅπου εἶχε μείνει γιὰ τὶς σπουδὲς της. Ὅταν ὁ πατέρας της πῆγαινε σ' ἀμπέλια καὶ ἡ μητέρα της μαγειροῦσε ἢ ἔπλενε, ἡ Ὀντρέτ εἰσέρχεται τὸ κέντημά της καὶ τραβοῦσε ὀλοῖσα στὴν πλατεία τῆς δημοχίας. Ἐκεῖ κορότευε σ' ἓνα μπάγκο, κάτω ἀπὸ τὶς φιλίες, μπροστὰ στὸ μοναστικὸ ξενοδοχεῖο τοῦ χωριού.

Καθὼς ἦταν ὁμορφὴ ὅλοι τὴν πρόσεχαν, καὶ ἰδίως οἱ ταξιδιώτες. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς μάλιστα, ψηλὸς καὶ μελαγχροινός, τὴν πρόσεξε ἐντελῶς ἰδιαιτέρως. Τὴν κῦταξε, τῆς μίλησε καὶ ἔπιασαν γνωριμία.

Ἐνα βράδυ ὁ ὁμορφος αὐτὸς ταξιδιώτης, πῆγε καὶ κάθησε στὸν μπάγκο, κοντὰ στὴν Ὀντρέτ, πολὺ κοντὰ της. Καὶ τῆς μίλησε μὲ μιὰ φωνὴ τόσο θαυματοῦσα, τόσο γοητευτικὴ, ὥστε μετρεῦτηκε ἡ βλόνα τῆς Ὀντρέτ ἀπάνω στὸ κέντημά της.

Ὅταν βράδυασε, γύρισε στὸ σπίτι της, καὶ καθὼς περνοῦσε ἀπ' τὴν πλατεία, ἔκουε ἡ μητέρα ἔστρωνε τὸ τραπέζι, τῆς εἶπε μὲ μιὰ περιεργὴ φωνή:

—Δὲ θὰ φάγω ἀπόψε. Ἔχω πονοκέφαλο. Ἀνεβαίνω νὰ κοιμηθῶ. Πῆς

σὲ παρακαλῶ στὸν μπαμπά νὰ μὴν ἐρθῇ στὴν κάμαρά μου. Εἶμαι πολὺ κουρασμένη καὶ θέλω νὰ κοιμηθῶ ἡσυχᾶ ὡς αἴριο.

Ἡ γοῦτὰ Ντενόν ἀνησυχῆσε καὶ τῆς ἤρθε ἡ ἐπιθυμία νὰ ζητήσῃ ἔξω γοῦτὰ ἀπ' τὴν κόρη της, μὰ κρατήθηκε μὴ θέλοντας νὰ τὴ δυσαρεστήσῃ.

Ἡ ὄρα τοῦ φαγητοῦ πέρασε σιωπηλὴ καὶ μελαγχολικὴ. Σὲ μιὰ στιγμή ἓνα τρίξιμο ἀκούστηκε στὴ σκάλα, ἀλλ' ἔπαυε ἀμέσως. Ὅταν τελείωσε τὸ φαγητό, ἡ γοῦτὰ Ντενόν πῆγε νὰ κλείσῃ τὴν πόρτα. Καθὼς ἀνέβαινε ὁμοίως γιὰ νὰ κοιμηθῇ, εἶδε τὸν ἄντρα της πού κρυφάκουγε στὴν πόρτα τῆς Ὀντρέτ.

—Μὰ ἄφησέ τὴν θέλει νὰ κοιμηθῇ! τοῦ εἶπε, καὶ τὸν παρέρριψε μαζὺ της στὴν κρεββατοκάμαρά τους.

Ἀλλὰ ὁ γέρος δὲν εἶχε ἡσυχία. Τὰ μεσάνυχτα δὲν κρατήθηκε πειὰ. Σηκώθηκε, ντύθηκε γρήγορα, καὶ πατώντας στὶς ἄκρες τῶν ποδιῶν του, διέσχισε τὸν διάδρομο καὶ ἀνοῖξε τὴν πόρτα τῆς κάμαρας τῆς Ὀντρέτ. Στὸ ἄσπρφο σεληνόφως πού ἀλημιούριζε τὸ δωμάτιο, κάθησε δειλὰ κοντὰ στὸ κρεβάτι μὲ τοὺς περκαλίνους μετρητέδες. Σὲ λίγο τοῦ φάνηκε ὅτι ἄκουσε ἓνα ὑπόκοφο βογγητὸ ἄρρωστο παιδιοῦ καὶ, τότε μηχανικὰ, φανταζόμενος ὅτι θὰ καθιστοῦσε τὴν Ὀντρέτ, ὅπως τὸν καιρὸ πού ἦτανε μικρούλα, ἄρχισε νὰ μουρμουρίζῃ τὸ ἀγαπημένο του παλιὸ τραγούδι: «Μὴ μὲ ξεχνᾶς». Ἀλλὰ ἡ Ὀντρέτ οὔτε ἐνενοῦρισε οὔτε ἐβγάλε τὸν παραμικρότερο στεναγμὸ. Τότε ὁ γέρω Ντενόν περήφανος γιὰ τὴν ἐπιτυχία του, ὑποθέτοντας ὅτι τὸ νανούρισμα θὰ ἔκαμνε ἀκόμα περισσότερο καλὸ στὴν μικρούλα, γλύστρησε τὸ ἓνα του χέρι, ὕστερα τὸ ἄλλο, στὸ σίδερο τοῦ κρεβατιοῦ καὶ ἄρχισε νὰ τὸ

κουνᾷ ἀπαλά, ἀπαλά. Τὸ κρεβάτι ὅμως ἦταν πολὺ ἐλαφρὸ καὶ αὐτὸ ξάφνισε τὸ γέρω. Ἀπλώσε τότε τὸ χέρι του στὸ προσκεφαλό, στὰ κλινωσκέλασμα. Ἦταν ὅμως κρῖνα στὸ ἄγγισμα. Ἐνα φορμασμά πέρασε τὴ ράχη του. Ὅσο ἔξακολουθῆσε λίγο ἀκόμα τὸ τραγούδι του καὶ σιγα μὲ τὸ χέρι του ἀνασῆκωσε τὸ μετρητὸ πού ἦτανε δειλὰ στὸ κρεβάτι. Τὴ στιγμή ὅμως αὐτὴ τὸ χέρι του μαρμάρωσε καὶ ἓνας λυγμὸς πῆγχε στὸ λαιμὸ του. Τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ πού εἶχε πέσει ἀπ' τὸ παράθυρο στὸ κρεβάτι, τὸδειξε ἀδειανό...

Τὴν ἄλλη μέρα, ὅλο τὸ χωριὸ ἤξερε πῶς ἡ Ὀντρέτ Ντενόν εἶχε φύγει τὴ νύχτα κρυφὰ μ' ἓναν ψηλὸ καὶ μελαγχροινὸ νέο, πού ἔμενε στὸ ξενοδοχεῖο. Τὴν ὄρα τοῦ φαγητοῦ, μὲ μιὰ κίνησι ντροπῆς, ὁ γέρω Ντενόν εἶπε στὴ γυναίκα του:

—Δὲν ἔχουμε πειὰ κόρη. Ἄν τύχη καὶ ξανάρθῃ ποτὲ δὲν θὰ τὴν δεχθῶ στὸ σπίτι μου. Θὰ τὴν πετάξω στοὺς δρόμους μὲ τὶς κλωτσιές, σὰν μιὰ κλέφτρα, σὰν μιὰ ἄτιμη!

Συντριμμένη ἀπ' τὸν λόγον ἡ γοῦτὰ, ἀποκρίθηκε:

—Μοῦ κάνει πολὺ κακὸ, ἄντρα μου, νὰ μιλάμε γι' αὐτὴν. Ἄς μὴ ξαναμιλήσουμε πειὰ!

Καὶ δὲν ξαναμιλήσαν. Ἐκλείσαν τὶς γοῦτῆς τῆς ροζ καμαρούλας καὶ καθὲ βράδυ περνοῦσαν ἀπὸ μπροστὰ, πολὺ γρήγορα, χωρὶς νὰ κυττάζουν, σὰν μπρὸς ἀπὸ ἓνα δωμάτιο νεκροῦ.

Χρόνια πέρασαν.

Ἐνα βράδυ ὁ γέρω Ντενόν, καθὼς γύριζε ἀπὸ τ' ἀμπέλια του, μόλις ἔστρωσε τὸ δρόμο καὶ ἀντίκρουσε τὸ σπίτι του, ἐνοιῶσε νὰ σκατᾷ ἡ καρδιά του: Ἡ γοῦτῆς τῆς ροζ καμαρούλας ἦσαν ἀνοιχτές. Ἐτάχυνε τὸ βῆμα του καὶ στὸ κατώφλι βρῆκε τὴν γυναίκα του, μὲ μᾶτια κόκκινα ἀπ' τὰ δάκρυα, ἢ ὅποια στεκότανε στὴν εἴσοδο τοῦωματίου, σὰν σκύλλα πού κάθεται μπροστὰ στὴ φωλιά της, γιὰ νὰ προφυλάξῃ τὰ παιδιὰ της.

—Γύρισε; ρώτησε ὁ γέρω Ντενόν, χλωμὸς ἀπ' τὴν ταραχὴ του.

—Γύρισε, ἀποκρίθηκε μὲ φωνὴ ταπεινῆς ἰκεσίας ἡ γοῦτὰ, ἐνάωνοντας τ' ἀδύνατα γέροντα χέρια της, σὲ μιὰ τραγικὴ σύσπασι παρακλήσεως.

Καὶ ἀμέσως συνέχισε:

—Γύρισε τόσο ἀδύνατη, τόσο ἐξαντλημένη, τόσο κουρελιασμένη καὶ ταπεινωμένη, ὥστε ἂν τὴν ἐβλεπες θὰ σοῦ ράγιζε τὴν καρδιά... Δὲν μπόρεσε νὰ μοῦ πῇ τίποτα τόσο ἡ πείνα, ἢ ἡ δίψα καὶ ἡ κούρασι τῆς ἔκοβαν τὴν πνοή. Σούρνοντας τράβηξε κατ' εὐθείαν γιὰ τὴν κάμαρά της καὶ ἐκεῖ κρύφτηκε σὰν σὲ καταφύγιο. Νομίζω ὅτι δὲν θὰ τολμήσουμε νὰ τὴν βγάλουμε ἀπὸ ἐκεῖ. Καὶ εἶνα ἀλήθεια, πῶς ἐγὼ μόνον, δὲν θάχω ποτὲ αὐτὴ τὴ δύναμη...

Εἶσαι μητέρα καὶ βέβαια δὲν μπορείς νὰ κάνης ἀλλοιῶς... Μὰ ἐγὼ πού εἶμαι πατέρας, πρέπει νὰ κάνω τὸ καθήκον μου. Πηγαινῶ!...

Καὶ ὕψωσε τὸ χέρι του, μὲ μιὰ κίνησι ἀπειλῆς:

—Ντενόν!.. τοῦ φώναξε ἡ γυναίκα του.

—Τί θέλεις; ἔκανε ἕκτονος αὐστηρά.

Ἐκείνη ὅμως πού ἔνωσε πῶς ὁ θυμὸς τοῦ ἀντρός της ἦτανε δίκαιος, ἔγειρε τὸ κεφάλι της καὶ ἄφησε νὰ πέσουν τὰ χέρια της ἀποκαμωμένη. Μὲ μιὰ πονεμένη φωνὴ ὑποταγῆς, ψιθύρισε ἀμέσως στὸν ἄντρα της:

—Τίποτα!... Πῆγαινε!

Ὑστερὰ γονάτισε καὶ μουρμούρισε μερικὲς προσευχές. Τὰ σκαλοπάτια τρίξαν κάτω ἀπὸ τὰ βαρεὰ βήματα τοῦ ἀντρός της. Ὅσο τὸν ἄκουε ν' ἀνεβαίνει, τόσο τῆς φαινόταν ὅτι τὸ βῆμα του γινότανε πῶ ἀργό. Ὅταν ἐκείνος ἔφτασε στὸ διάδρομο, ἡ γοῦτὰ Ντενόν δὲν ἄκουσε τίποτα. Ἐπάνω στὴ ροζ κάμαρούλα, εἶχε χυθῆ μιὰ τραγικὴ σιωπή.

Τὸν ἄντρα της τὸν βρῆκε καθισμένο κοντὰ στὸ κρεβάτι τῆς κόρης της. Εἶχε γλυστρήσει τὸ χέρι του κάτω ἀπ' τὶς κουρτίνες τοῦ κρεβατιοῦ... καὶ σιγοτραγουδοῦσε:

Μόλις εἶδε τὴν γυναίκα του, ἔπαυσε μὲ μιὰς τὸ τραγούδι του, καὶ ἔσκυψε τὸ κεφάλι του ψιθυρίζοντας μὲ χαμηλὴ, μὲ ἀδύνατη φωνή:

—Λοιπὸν... ναι... ναι. γοῦτὰ μου. Εἶχες δίκιο. Κι' ἐγὼ πού εἶμαι ἄντρας τόσο δυνατός, δὲν ἔχω ἀπὸ σένα περισσότερο κουρά-

(Ἡ συνέχεια εἰς τὴν σελίδα 47)

ΤΟ «ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ»

(Συνέχεια έκ της σελίδος 31)

πάντοτε. Δεν χρειαζότανε μεγάλος κόπος για να αντιληφθῆ κα-
νείς τὴν ἠλιθιότητά του. Χαχάνιζε σὲ κάθε λέξι, καὶ ἔλεγε κάθε
λίγο κάτι ἄνοστα ἀστεία.

Σὲ μιὰ ἀνοησία του, μεγαλύτερη ἀπ' τὶς ἄλλες, ὁ Νταρνὲ κύ-
ταξε πρὸς τὸ μέρος τῆς κ. Ἀρανσὺ, σὰν νᾶθελε νὰ τὴν ἐπικα-
λεσθῆ ὡς μάρτυρα τῆς ἠλιθιότητος τοῦ ἐπισκέπτου του. Ἡ κ. Ἀ-
ρανσὺ ὅμως δὲν ἐπρόσεξε διόλου τὰ μάτια τοῦ ζωγράφου. Ἦ-
ταν ἀπορροφημένη, καταμαγευμένη ἀπὸ τὴν ὡμορφιά αὐτοῦ τοῦ
νέου καὶ τὸν ἐκύτταζε κατάματα, μὲ φανερό θαυμασμό.

Κ' εἶχε μιὰ τέτοια ἀλλόκοτη ἔκφρασι, καθὼς τὸν ἐκύτταζε,
ὥστε ὁ ζωγράφος εἶχε μείνει κατάπληκτος. Ἀλλὰ δὲν ἄργησε
νὰ καταλάβῃ τὴν τραγικὴ ἀλήθεια, πού τὸν ἐσκότωνε...

Ἐμάντευσε ἀμέσως τὴ μυστηριώδη συνεννόησι τῶν δυὸ αὐ-
τῶν πλασμάτων καὶ τὴν ἀμοιβαία ἔλξι τῆς ἀθάνατης νεότητος...

Ἦταν πραγματικὰ ἠλίθιος ὁ Μαρσέλ Πορτό, ἀλλὰ πρὸ παν-
τὸς ἦταν νέος καὶ ὠραῖος κι' αὐτὴ ἡ διπλῆ γοητεία του, εἶχε
κινήσει ζωηρότατα τὴν προσοχὴ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς κ. Ἀραν-
σὺ. Ἐνῶ αὐτός, ὁ Νταρνὲ κι' ὅταν ἀκόμα κατακίονε τὴν ἀν-
τίστασι τῆς καὶ τὴν κοκετταρία τῆς καὶ τὴν ἔκανε νὰ πιστεῖ
στὸν ἔρωτά του, ποτὲ ἐν τούτοις δὲν εἶχε διακρίνει αὐτὸ τὸ θλέμ-
μα τῆς συγκινήσεως καὶ τοῦ πόθου, πού ἔβλεπε τώρα ὀλοφά-
νερν στὰ μάτια τῆς...

Κι' ἔξαφνα ὁ φτωχὸς Νταρνὲ συναισθάνθηκε τὴν ἠλικία του
καὶ τὴν τραγικὴ του πτώσι... Μέσα του τώρα ἔνοιωθε ἕνα συ-
ναίσθημα ὀργῆς καὶ θλίψεως... Γι' αὐτὸ λοιπὸν ὁ Νταρνὲ οὐδέ-
ποτε κατώρθωσε ν' ἀποτελειώσῃ ἐκεῖνο τὸ πορτραῖτο τῆς κ. Ἀ-
ρανσὺ, γι' αὐτὸ ἐκεῖνο ἦταν τὸ τελευταῖο γυναικεῖο πορτραῖτο
πού προσπάθησε νὰ ζωγραφίσῃ...

Δυὸ-τρὶς μέρες ἀργότερα ἡ κ. Ἀρανσὺ δὲν ξαναπῆγε πειὰ
στὸ ἀτελιὲ τοῦ ζωγράφου...

Ὁ Νταρνὲ ὅμως ἐφύλαξε τὴν εἰκόνα τῆς καὶ ἐνῶ μοῦ τὴν ἔ-
δειχνε, τὰ μάτια του εἶχαν γεμίσει δάκρυα...

Καὶ ὁ δοῦξ ντὲ Λερὲν, τελειώνοντας τὴν ἱστορία τοῦ φίλου
του, ἀνάμεσα ἀπ' τὸν καπνὸ τοῦ τσιγάρου του, ἐκύτταζε στὸν
τοιχο μελαγχολικὰ τὸν Λερὲν πού στὸ βάθος τοῦ κάδρου του,
φαίνότανε ὅτι ἀψηφοῦσε εἰρωνικὰ, τὰ χτυπήματα τοῦ χρόνου...

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΓΙΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΘΘΟΗΣ

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 27)

ἦσε στὸν θίασό του κι' ὅταν μιὰ ἡμέρα μ' ἄκουσε νὰ τραγουδῶ,
ἐνθουσιάσθηκε καὶ μοῦ ἔδωσε τὸ πρῶτο «νούμερό» μου.

Ἐπὶ τέλους! Εἶχα καταφέρει κάτι στὴ ζωὴ μου!... Κι' ἔτσι,
ἐπὶ πέντε χρόνια γύριζα ἀπὸ ἕνα ἐπαρχιακὸ μιούζικ - χῶλλ στὸ
ἄλλο, ὥσπου ἦρθε ὁ πόλεμος καὶ στάλθηκα στὸ μέτωπο. Ἐκεῖ,
ἔγινε πειὰ ἄνδρας καὶ σοβαρεύθηκα. Κι' ὅταν, μετὰ τὴν ἀνα-
κωχὴ, ξαναγύρισα στὸ Παρίσι παράτησα τὴν ἐπιθεώρησι καὶ
τὴν κωμωδία γιὰ τὸ δράμα! Μάλιστα, ὁ πόλεμος, τὸ χαράκω-
μα, ἡ τραγικὴ ζωὴ ἐκεῖ κάτω, μὲ μεταμόρφωσαν σὲ δραματικὸ
ἦθοποιό. Κι' αὐτὸς ἦταν ὁ ἀληθινὸς δρόμος μου.

Μιὰ ἡμέρα παρουσιάσθηκε στὸ καμαρίνι μου ὁ μεγάλος ἦθο-
ποιὸς καὶ σκηνοθέτης Φ. Ζεμιὲ καὶ μοῦ ἐπρότεινε νὰ μὲ προσ-
λάβῃ στὸν θίασό του, στὸ «Ὀντεόν». Ἐκεῖ ἐσημείωσα τὸν πρῶ-
το θρίαμβό μου στὸ «Ἐγκλημα καὶ Τιμωρία». Ἐπαιξα τὸν ρό-
λο τοῦ Ρασκολήκωφ μ' ἕναν πρωτότυπο τρόπο πού ἐνθουσίασε
ὅλους τοὺς θεατρικοὺς κριτικούς.

Εἶχα γίνε πειὰ γνωστὸς στὸ Παρίσι. Ὅλοι οἱ θιασάρχαι μὲ
ἤθελαν στὸ θέατρό τους. Κι' ὄχι μόνον αὐτοί, ἀλλὰ κ' οἱ σκη-
νοθέται τοῦ κινηματογράφου.

Ὁ κινηματογράφος! Τί ὄνειρο πού ἦταν γιὰ μένα.. Μοῦ ἄ-
ρεσε περισσότερο ἀπὸ τὸ θέατρο. Κι' ὥστόσο, δὲν ξέρω γιατί,
εἶχα τὴν ἐντύπωσι πὼς δὲν ἔκανα γιὰ τὴν ὀθόνη. Μὴ ξεχνᾶτε
πὼς εἶμαι ἕνας... γίγας. Ἐχω ὕψος 1.83 καὶ ζυγίζω σωστὰ 93
κιλά.

Μιὰ ἡμέρα, ὅμως πού μοῦ ἐπρότειναν νὰ ὑποδυθῶ τὸν ρόλο
τοῦ Γιάννη Ἀγιάννη στοὺς «Ἀθλίους», τόση ἦταν ἡ χαρὰ μου,
ὥστε πιστέψα ὅτι ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ εἶχε γράψῃ αὐτὸ τὸ ἀθά-
νατο μυθιστόρημα, ἐπειδὴ εἶχε προβλέψῃ, ὅτι μιὰ ἡμέρα θὰ ἐν-
σάρκωνα ἐγὼ τὸν ἀξέχαστο ἥρωά του.

Ἡ ἐπιτυχία μου λοιπὸν στοὺς «Ἀθλίους» εἶνε γνωστή. Ὁ ρό-
λος τοῦ Γιάννη Ἀγιάννη μ' ἔκανε τόσο δημοφιλῆ στὴ Γαλλία,
ὥστε δὲν εἶνε οὔτε ὁ πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας! Ἀκόμη καὶ
τὰ μικρὰ παιδιὰ μ' ἀναγνωρίζουν ἀμέσως καὶ λένε τ' ὄνομά
μου. "Α! Ἡ δόξα! Εἶνε ὡμορφο νὰ εἶνε κανεὶς γνωστὸς σ' ὅλον
τὸν κόσμον. Μά, ὅπως εἶδατε, γιὰ νὰ φτάσω στὴ σημερινὴ θέσι
μου, πέρασα πολλὰς συμφορὰς καὶ ὑπερνίκησα ἀναρίθμητα ἐμ-
πόδια. Κι' ἔτσι σήμερα ἔχω μιὰ ὡμορφὴ θίλλα, σπάνια τριαν-
τάφυλλα, νόστιμες κερασιὲς κι' ὅποτε ἔχω διακοπὲς, μπορῶ νὰ
χαρῶ μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ μεγάλες ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς μου: τὸ
ψάρεμα!

ΓΚΑΜΠΡΙΕΛ ΓΚΑΜΠΡΙΩ

Η... «ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ»

(Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 26)

γῆρες μόνο λιγάκι νὰ τ' ἀποφασίσῃς... στὸ τέλος ὅμως τὰ κα-
τάφερες μιὰ χαρὰ... Τώρα νὰ ἰδῆς, θὰ σ' ἀφήσουν πειὰ ἤσυχον!...

Σίγουρος ὅτι δὲν θὰ τὸν παρατηροῦσαν πειὰ οἱ ἄλλοι, ὁ Ζάν
Ρουντί, ταραγμένος ἀπὸ τόσα νέα πράγματα πού εἶδε καὶ συγ-
κινημένος ὡς τὰ θάθη τῆς ψυχῆς του, αἰσθάνθηκε μιὰ ἀκατανί-
κτητὴ ἀνάγκη νὰ κλάψῃ. Ὁ Μπουτάρ τὸ κατάλαβε καὶ τὸν πα-
ραμόνεψε, ἀνήσυχος, φοβούμενος, παρ' ὅλη τὴν γενναϊότητα πού
εἶχε δεῖξει μὴπως λιγοψυχῆσῃ τώρα... Βλέποντας ὅτι ὁ Ρουντί
ἦταν ἐτοιμὸς νὰ ξεσπάσῃ σὲ λυγμούς, σήκωσε τὸ δάχτυλό του
στὸν ἀέρα καὶ τοῦ εἶπε ἐπιτακτικὰ:

— Τὰ κλάματα ἀπαγορεύονται. "Α!... θέβαια... ἀπαγορεύον-
ται περισσότερο ἀπὸ κάθε τι ἄλλο... «Δεσποινίς»!...

Τὸ παρατσουκλι αὐτὸ ὁ Μπουτάρ τὸ εἶπε, τὴ φορὰ αὐτὴ, μὲ
ἕνα τόνο ἐλαφροῦ πειράγματος, πού κάνει ἀδελφὸς σὲ μικρότε-
ρο ἀδελφό. Καὶ ὁ Ρουντί κατάλαβε ἔξαφνα ὅτι τὰ κλάματα πού
τόσο ἀφθονα τὰ ἔχυνε στὸ σπῆτι του, κοντὰ στὴ μητέρα του, θὰ
ἦσαν σ' ἐκείνη ἐκεῖ τὴν αὐλὴ τοῦ σχολείου, κάτι τὸ ἀνανδρο καὶ
τὸ ἐξευτελιστικόν. Ἀναπτύσσοντας λοιπὸν ὅλη τὴν ἐνεργητικὴ
τητὰ του, κατάπιε τὰ κλάματα του καὶ δὲν ἔχυσε παρὰ μόνον
δυὸ διακριτικὰ δάκρυα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔτρεξαν στὰ μάγουλά του,
οὔτε καν στὶς βλεφαρίδες του, ἀλλὰ ξαναθυβύστηκαν κρυφὰ στὰ
μάτια του...

Καὶ ὁ Μπουτάρ, πού ἐξακολουθοῦσε νὰ τὸν κυττάζῃ συβα-
ρά, τὸν ἐπεδοκίμασε μὲ ὕφος εὐχαριστημένο καὶ ἔμπειρο:

— Μπράβο!... Πολὺ καλά... Δὲν φαίνεσαι καθόλου... Πονεῖ
κανεὶς, περισσότερο ἔτσι, ὅταν κλαίῃ ἀπὸ μέσα του, ἀλλὰ ἔτσι
μόνον ἔχουν τὸ δικαίωμα οἱ ἄντρες νὰ κλαίνε!... Δὲν ἔχω δίκηο
Ρουντί;

Καὶ ὁ Ρουντί, ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη ἔμαθε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ
φαίνεται σὰν ἄντρας!...

ΚΑΡΟΛΟΣ ΦΟΛΕΪ

ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΤΟΛΣΤΟΪ

(Συνέχεια ἐκ τῆς Σελίδος 53)

ζει ἐξωτερικὸ πολὺ ἀθλιὸ καὶ ἀπὸ τὶς φωνῆς του φαίνεται ὅτι εἶνε με-
θυσιμένος. Ἐπιμένει ὅτι ἐσεῖς τὸν γνωρίζετε προσωπικῶς. Ἐλάτε νὰ
τὸν ἰδῆτε, διότι δὲν ἐννοεῖ νὰ φύγῃ ἀπ' τὴν πόρτα...

Ὁ Διευθυντὴς κατέβηκε γρήγορα τὴ σκάλα, καὶ μόλις ἔφθασε στὴν
εἴσοδο τοῦ θεάτρου, ἀνεγνώρισε τὸν Τολστόϊ, ὁ ὁποῖος φοροῦσε μιὰ
χωριάτικη μπλούζα, καπέλλο μουζίκου καὶ παπούτσια ἀπ' ἐκεῖνα πού φο-
ροῦσαν οἱ πιὸ φτωχοὶ χωρικοὶ τῆς Ρωσσίας!

Ὁ Τολστόϊ πέθανε τὸ βράδυ τῆς 20ῆς Νοεμβρίου τοῦ 1910.

Τρεῖς ἡμέρες ὕστερα ἀπ' τὸ θάνατό του, ὁ Τσάρος Νικόλαος II ἔ-
γραφε στὴν Αὐτοκράτειρα μητέρα του:

«Ὁ Τολστόϊ πέθανε δὲν ὑπάρχει πειὰ. Ὁλη ἡ Ρωσσία μιλάει ἀκό-
μα γι' αὐτὸν καὶ ὁ τύπος εἶνε γεμάτος ἀπὸ ἀνέκδοτα τῆς ζωῆς του. Εὐ-
τυχῶς ὁ θάνατός του ὑπῆρξε ξαφνικὸς ὁ δὲ ἐνταφιασμός του γρή-
γορος. Αὐτὸ ἐπρόλαβε πολλὰ ἐπεισόδια στὶς λαϊκὰς τάξεις. Τὴν κηδεῖα
του ἀκολούθησαν πολλὰ ὀλίγα ὀπαδοὶ του, ὅσοι προέλαβαν καὶ ἔφθασαν
ἐγκαιρῶς στὴ Γλασνάγια Πολιάνα».

Παραλλήλως μὲ τὴν ἐπιστολὴ αὐτὴ τοῦ Τσάρου, ὅλος ὁ τύπος τῆς
Πετροποπόλεως, ἔγραφε τὴν ἴδια ἡμέρα:

«Ὁ θάνατος τοῦ Τολστόϊ βύθησε σὲ πένθος ὅλη τὴ Ρωσσία».

Ὅλοι μας δακρυσμένοι, σὺβόουμε σήμερα ἐπάνω στὸ νοτὸ τάφο
τοῦ μεγάλου, τοῦ ἀγαπητοῦ μας νεκροῦ καὶ προσευχόμεθα γιὰ τὴν ἀ-
νάπαυσι τῆς ὑπέροχης ψυχῆς του.

Ἡ ἀγωνία καὶ τὸ βαρὺ πένθος γιὰ μιὰ τέτοια ἀπώλεια, εἶνε ζωγρα-
φισμένα στὰ πρόσωπα ὅλων τῶν Ρώσων.

Ἡ μνήμη του θὰ μείνῃ στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων.

ΤΟ ΣΦΑΛΜΑ ΤΗΣ ΟΝΤΡΕΤ

(Συνέχεια ἐκ τῆς Σελίδος 4)

γο. Ὅταν εἶδα αὐτὴ τὴν καμερούλα, τὶς ροῆς αὐτῆς κουρτίνες καὶ τὸ
ἄσπρο κρεβατάκι τῆς κόρης μας, ἀμέσως θυμῆθηκα τὰ περασμένα.
Κι' εὐθὺς, χωρὶς νὰ τὸ θέλω, ἄρχισα νὰ σιγοτραγουδῶ τὸ παλιὸ μου
τραγοῦδι... «Μὴ μὲ ξεχνᾶς...» Θυμᾶσαι...

Ἀνάσαινε βαθεῖά. Ἡ συγκίνησι τὸν ἔπαιγε, τοῦ ἔκοβε τὴ φωνή.
Μὲ μεγάλη προσπάθεια, σχεδὸν μὲ βία, συνέχισε πὺ σιγανὰ:

— Ἄν ἔβλεπα τὴν Ὀντρέτ ὀρθή, μπροστά μου, ἴσως νὰ τὴν χτυ-
ποῦσα. Ἐτσι ὅμως καθὼς τὴν εἶδα ξαπλωμένη, δὲν εἶχα πειὰ αὐτὸ
τὸ θάρρος, ἀφοῦ ἄλλωστε κι' ἐκείνη μόλις μ' ἀντίκρισε μοῦ ψιθύρισε
τόσο γλυκά:

— ὦ! μπαμπά μου... καλέ μου μπαμπά... τραγοῦδισέ μου λοιπὸν
λιγάκι... Νανούρισέ με... Νᾶξερὲς πόσο καλὸ θὰ μοῦ κἀνῃς!...

Ὅταν ἄκουσα τὰ λόγια αὐτά, ἄθελα τὰ χεῖλη μου ἄρχισαν νὰ σι-
γοτραγουδοῦν τὸ παλιὸ ἐκεῖνο, τὸ ἀγαπημένο μου τραγοῦδι... καὶ τὴ
νανούρισα, τὴν νανούρισα γλυκά...πολὺ γλυκά...

Καὶ τώρα σιωπῆ... ταμουδιά... Ἄς φύγομε ἀμέσως σιγά, προ-
σεχτικὰ...γιατὶ μοῦ φαίνεται πὼς ἡ κορούλα μας κοιμάται...